

MİLLİYETÇİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

MİSK

Yıldırım KOÇ

MİSK (Türkiye Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu) sınıf olgusunu yadsıyan, Türkiye’de işçilerin sorunlarının Milliyetçi Hareket Partisi’nin programı doğrultusunda çözümlenebileceğini ileri süren ve “tek ve mecburi sendikacılığı” savunan bir sendikacılık anlayışına sahip bir konfederasyondur. MHP ve yan kuruluşlarıyla yakın ilişkisi vardı. 12 Eylül 1980 sonrasında faaliyeti durduruldu. 1984 yılında ise yeniden faaliyete geçmesine izin verildi. Ancak dayandığı sendikal anlayışın özellikle günümüz koşullarında işçilerin hiçbir sorununu çözmeye yetmemesi karşısında, MİSK, 1989 yılında kendiliğinden dağıldı ve bitti. Doğrudur, önlenemeyen yükselişi ve tükenişinin kısa öyküsü aşağıda sunuluyor.

Kuruluşu, Genel Kurulları ve Üyeleri

MİSK, 23 Haziran 1970 tarihinde, 15-16 Haziran olaylarından hemen sonra, MİLLİ-İŞ MİSK Konfederasyonu adıyla İstanbul’da kuruldu. Kurucuları, 4 sendikayı temsilen (sendikalardan ikisi, Türkiye Lastik ve Plastik Sanayii İşçileri Sendikası Plastik-İş ve Türkiye Petrol ve Kimya İşçileri Sendikası Türpek-İş) Veli Özel, Ömer Faruk Akıncı, Ekrem Diken, M. Faruk Demirer, Ahmet Seskir, Halil Hüner,

Salih Dursun, Suat Bostancısoy ve Remzi Altın’dı. Kurucular kendi aralarında geçici icra komitesini oluşturdu. Genel Başkanlığa Plastik-İş Genel Başkanı Veli Özel, genel sekreterliğe Türpek-İş Genel Başkanı Ömer Faruk Akıncı getirildi. Ekrem Diken de genel mali sekreter oldu.

MİSK Çalışma Bakanlığı’na yazdığı 7.8.1971 gün ve 871/79 sayılı yazısında, Konfederasyon’a bağlı sendikaların toplam üye sayısının 4.766 olduğu ileri sürüyordu.¹

¹ MİSK’in Çalışma Bakanlığı’na gönderdiği yazıları, Bakanlık’taki dosyada inceledim. 1967-1980 döneminde sendika üyeliğine ilişkin Bakanlık verileri tümüyle yanlıştır. 1970 öncesinde sendikaya üye olmak ve sendikadan istifa etmek için noterde herhangi bir işlem gerekmiyordu. Çalışma Bakanlığı da her yılın sonunda sendikaların kendisine bildirdiği üye sayılarını, hiçbir denetlemeye tabi tutmadan, yayınlıyordu. 1967 yılına kadar bu veriler oldukça doğrudur. Ancak MİSK’in kurulmasından sonra sendikaların kendi üyelerini şişirme eğilimi arttı. Özellikle 274 sayılı Sendikalar Yasası’nın 1970 yılında 1317 sayılı Yasa ile değiştirilerek, sendikaların ülke çapında faaliyette bulunabilmesi için yüzde 33’lük bir baraj getirilince, sendikalar bildirdikleri üye sayısını özellikle daha da şişirmeye başladılar. 1317 sayılı Yasa ile istifalarda noterin aracılığı zorunlu kılındı. Ancak üyelikte noterin devreye girmesi 1983 yılında kabul edilen 2821 sayılı Sendikalar Yasası ile oldu. MİSK’in olduğu kadar, diğer tüm konfederasyonların Çalışma Bakanlığı’na bildirdikleri üye sayıları da, gerçek durumun oldukça üstündeydi.

MİSK'in ikinci genel kurulu 20-21 Aralık 1975 günleri İstanbul'da yapıldı. Genel kurula Türk Tarım-İş, Türk Ağaç, Türk Oley-Sen, Türk Büro, Türk Mensucat-İş, Türk Yapı, Ege Gis-İş, Demir-Sen, Türk Plastik-İş ve Türk Deri-İş Sendikalarını temsil eden delegeler katıldı. Bu dönemde Birinci Milliyetçi Cephe iktidarının bulunması, Milliyetçi Hareket Partisi'nin devlet kademelerinde ve çeşitli kuruluşlardaki etkinliğini artırmıştı. MİSK'in ikinci genel kurulunda Hür Mensucat, Ekmek-İş ve Plastik-İş Sendikaları, aйдat ödemedikleri, huzursuzluk ve hizipçilik yarattıkları gerekçesiyle ihraç edildi. Yapılan seçimlerde genel başkanlığa Ömer Faruk Akıncı, genel sekreterliğe Mete Beşen, genel mali sekreterliğe Mesut Kahratlı, teşkilatlanma sekreterliğine Hüsnu Çetiner ve basın sekreterliğine Necdet Sevinç getirildi.

MİSK'in 20-21 Aralık 1975 günleri İstanbul'da toplanan genel kurulunda kabul edilen biçimiyle Anütüzüğünde "Hedefler ve Ana Prensipler" şöyle ifade ediyordu:²

"MİSK, aşağıdaki amaçların tahakkukunda Türk Milliyetçiliğinden kuvvet alır. Konfederasyon, Millet sevgisine dayalı, insan haklarına saygılı, Milliyetçi, toplumcu, ekonomik, sosyal ve kültürel görüşe sahip bir işçi kuruluşudur. Türk Milliyetçiliği genel prensipleri içinde Türk kültürüne, insan haklarına, demokrasi ve sosyal adalet ilkelerine bağlı kalan Türkiye Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu MİSK'in ana gayeleri şunlardır:

a) MİSK; çalışanların ekonomik ve sosyal menfaatlerini korur, insanlık haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi ve adil bir ücret temin etmelerine çalışır, ferdi ve toplu olarak bu menfaatlere aykırı hareket edenlerle

² MİSK, Türkiye Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu Anütüzüğü, İstanbul, 1975, (Çoğaltma), s. 1-2.

mücadele eder.

b) MİSK; işçilerin hayat endekslerine uygun sosyal bir ücretle geleceğe güvenle bakmalarını sağlayacak sosyal güvenlik sistemini geliştirecek çalışmalar yapar, iş hukukunun inkişafına çalışır, milli gelirden işçilerin adil bir pay almalarını sağlar, kollektif iş emniyetini uygun şartlarla korumaya devam eder.

c) MİSK, ırk, cins, aile, inanç, mezhep ve siyasi fark gözetmeksizin çalışma ve iş ahlakı ile iş barışının değerini ve millet üzerindeki rolünü müdrük bir işçi topluluğu meydana getirmek için çaba gösterir, en etkili tedbirleri alır, kudretli ve milli yapıya uygun bir işgücü yaratır.

d) MİSK; Türk işçisinin, eş ve çocuklarının, TÜRK ve İslam kültürü ile yoğurularak, toplum içinde gelişmelerini, modern mesleki eğitimleri ile de hem kendilerinin işlerinde uzmanlaşmalarını sağlayacak ve hem de milli ekonominin gelişmesini temin edecek çalışmalar yapar. Bunun için bir 'İşçi Eğitim Enstitüsü' kurar.

e) MİSK, Milli ve Sosyal bir kuruluştur. Milletlerarası işçi kuruluşlarından kendi prensip ve gayelerine uygun olanları ile işbirliği yapar ve gerektiğinde üye olur.

f) MİSK; gayelerinin tahakkuku için her türlü kitap, gazete, dergi, broşür, bülten ve benzeri yayınları bizzat yapar. Gerektiğinde bir 'Haber Ajansı' kurar.

g) MİSK; Türk milliyetçiliği ülküsüne bağlı kalmak kayıtlı ve şartı ile, kendisine bağlı kuruluşların, üyelerine sosyal adalet, sosyal güvenlik ve insan hakları ile yukarıda belirtilen gayeler uğruna yapacakları mücadelede hiç bir fedakarlıktan çekinmeden desteklemeyi milli bir görev sayar.

h) MİSK, bağlı kuruluşların üyeleri adına

kurmuş oldukları sandıkları, kooperatifleri, sağlık ve spor tesis ve kuruluşlarını destekler veya bizzat kurarak çalıştırır.

ı) MİSK; hukuki münasebetle ilgili hususlarda ve benzeri hakların kullanılmasında üye kuruluşlar adına her türlü çalışmaları yapar.

ı) MİSK'e bağlı kuruluşların üyelerinin sağlık, ekonomik ve kültürel refahlarını sağlayacak ve mesleki menfaatlerini ilgilendirecek her konu hakkında incelemeler, araştırmalar yapar. Amaçlarının gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni faaliyetleri gösterir.

j) MİSK; ekonomik, sağlık ve milli kültür şuralarının toplanmasına çalışır ve bu şuralara temsilci gönderir.

k) İlgili resmi ve özel kuruluş, komite ve toplantılarında temsilci bulundurulur. Buralarda gayelerine uygun çalışmalar yapar."

MİSK'in yapısının ilginç özelliklerinden biri, Konfederasyon'un en yetkili organı olan genel kurulun oluşumudur. Anatusüğün bu konuyu düzenleyen 8. maddesine göre, genel kurul, üye kuruluşların genel kurullarında demokratik biçimde seçilen üst kurul delegelerinden değil, bağlı kuruluşların birçoğu atamalı olabilen üst ve orta düzey yöneticilerinden oluşmaktadır. Ayrıca, yöneticilere delege atama hakkı tanınmaktadır. Madde şöyledir:

"Genel Kurul, Konfederasyonun en büyük ve yetkili organıdır. Genel Kurul, Konfederasyona bağlı üye kuruluşların delegelerinden teşekkül eder. Bu delegeler ise; öncelikle bağlı kuruluşun yürütme, yönetim, denetim, onur kurulu üyeleri ile bölge başkan ve temsilcileridir. Bunlar yeterli sayıyı doldurmadığı takdirde, ilgili kuruluş Yönetim Kurulu tarafından kendi

üyeleri arasından doldurulur."

MİSK ve bağlı sendikalar, Milliyetçi Cephe iktidarları dönemlerinde, işyerlerine alınan MHP'liler aracılığıyla ve işverenlerle anlaşarak, DİSK'e alternatif olma iddiasıyla bazı işyerlerinde örgütlenmeye ve Çalışma Bakanlığı'ndaki ilişkiler aracılığıyla da yetki almaya başladılar. İşyerlerinde farklı düşüncedeki işçilere yaşama hakkı tanınmadı.

MİSK, Çalışma Bakanlığı'na yazdığı 9.2.1977 gün ve 977/207 sayılı yazısında, Konfederasyon'a bağlı sendikaların şunlar olduğunu bildiriyordu: Türk Mensucat-İş, Türk Çimser, Türk Demir-Sen, Türk Cevher-Sen, Türk Ağaç, Türk Baraj, Türk Gıda, Türk Yapı, Türk Petrol-Sen, Türk Deri-İş, Türk Plastik-İş, Türk Tarım-İş, Milliyetçi Maden-İş, Türk Büro-Sen, Türk Belediye, Türk Oley-Sen. Bu sendikaların büyük bir çoğunluğunun gerçekte üyesi bulunmamasına karşın, MİSK, kendisine bağlı sendikalara toplam 225.571 işçinin üye olduğunu ileri sürüyordu.

MİSK'in sözü edilen yazısına göre, en büyük sendikası, 35.919 üyeli Türk Mensucat-İş'ti. İkinci sendika ise 29.042 üyeli Türk Yapı idi.

MİSK'in üçüncü genel kurulu İstanbul'da 22-24 Aralık 1978 tarihlerinde toplandı. Bu tarihte MİSK genel başkanı Ömer Fark Akıncı, genel sekreteri Mete Beşen, teşkilatlandırma genel sekreteri Hüsnü Çetiner ve sosyal işler sekreteri Kadri Çatmakaş idi. MİSK'e üye sendikalar da şunlardı: Türk Petrol-Sen, Türk Gıda, Türk Mensucat-İş, Türk Belediye-Sen, Türk Cevher-Sen, Türk Çelik-Sen, Türk Çimser, Türk Oley-Sen, Türk Ağaç-Sen, Türk Tarım-İş, Türk Büro-Sen, Türk Yapı-Sen, Türk Enerji-Sen, Türk Plastik, Marmara Bölgesi Büro-Sen, Türk Deri-İş. Üçüncü genel kurula sunulan çalışma raporunda Türk Savaş-Sen, Türk Kağıt-Sen ve Türk Cam-Sen sendikalarının da yeni

kurulduğu belirtiliyordu.

MİSK Sosyal İşler Sekreteri Kadri Çatmakaş, 3. genel kurulda yaptığı konuşmada, MİSK'in 1977 yılı sonunda 320 bin işçiyi temsil ettiğini, 44 bin işçinin MİSK üyesi olduğu gerekçesiyle işten çıkarıldığını ileri sürüyordu.³

MİSK'in 3. Genel Kurulu'nda, genel merkezin Ankara'ya taşınması kararı alındı ve 1979 yılı başlarında bu karar uygulandı.

MİSK tarafından Çalışma Bakanlığı'na yazılan 28. 12.1978 gün ve 978/376 sayılı yazıda, MİSK'e bağlı 16 sendikada 283.908 işçinin üye bulunduğu ileri sürülüyordu. MİSK'in bu tarihte İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Kayseri, Bursa, Konya, Elazığ, Van, Erzurum, Trabzon ve Samsun'da bölge temsilcilikleri vardı.

Üçüncü genel kurulda yapılan seçimlerde genel başkanlığa Ömer Faruk Akıncı, genel sekreterliğe Mete Beşen, genel eğitim ve teşkilatlanma sekreterliğine Hüsnü Çetiner, genel mali sekreterliğe Şükrü Dağdeviren ve basın ve halkla ilişkiler sekreterliğine de Kadri Çatmakaş getirildi.

MİSK'te Bombalar Patlıyor

MİSK'in Ankara Bahçelievler'deki Eğitim ve Kültür Sitesi 30 Haziran 1979 akşamı bazı

³ MİSK, MİSK 3. Olağan Genel Kurulu'nda Sayın Ömer Faruk Akıncı, Sayın Mete Beşen, Sayın Hüsnü Çetiner ve Sayın Kadri Çatmakaş'ın Yaptığı Konuşma Metinleri, İstanbul, 1978, s. 29.

kişilerce kurşunlandı ve içeriye bomba atıldı. Bu saldırının sol eğilimli kişilerce yapıldığı daha sonra belirlendi.

17 Temmuz 1979 günü ise MİSK Eğitim ve Kültür Merkezi'nin garajında büyük bir patlama oldu. Bu patlamada İskender Karyağdı

isimli kişi ölürken, Gazi Eğitim Enstitüsü öğrencisi Mustafa Arıca yaralandı. Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamada şöyle deniliyordu:

"Polis ve bomba uzmanları garajda yaptıkları ilk incelemede, patlayan zaman ayarlı bomba parçalarının yanında... yeni imal edildiği saptanan bir adet patlamaya hazır bomba bulmuşlardır... Patlama olayının dışarıdan atılan patlayıcı maddenin patlaması sonucu meydana gelmediği, olayın bu yerde

bomba imali sırasında meydana geldiği kesinlik kazanmış bulunmaktadır. Ayrıca, yaralının yapılan ilk incelemesinde de patlayıcı madde yapımına katıldığını kanıtlayıcı kimyasal bulgulara rastlanmıştır."

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı, MİSK Genel Başkanı Ömer Faruk Akıncı, Genel Sekreter Mete Beşen, Teşkilatlanma Sekreteri Hüsnü Çetiner, Mali Sekreter Şükrü Dağdeviren, Sosyal İşler Sekreteri Kadri Çatmakaş, MİSK Eğitim ve Kültür Merkezi Müdürü Sami İşel, Yardımcısı Yılmaz Meletli ve çaycı Yusuf Kuzucu'yu gözaltına aldı. Bu kişiler hakkında, "silahlı çete kurmak" suçundan (TCK/168-169) dava açıldı. Askeri

⁴ Cumhuriyet, 19.7.1979.

mahkeme de bu sanıkları tutukladı.⁵ Sanıklar 7.8.1979 tarihinde salıverildiler.

Bu dönemde MİSK'in MHP ve bağlantılı kuruluşlarla örgütsel bağ içinde olduğuna ilişkin iddialar yaygınlaştı. Ankara Emniyet Müdürlüğü tarafından hazırlanarak, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'na gönderilen bir raporda, MİSK Mali Sekreteri Şükrü Dağdeviren'in Mamak Tepecik'te belediye otobüsünün taranmasından sanık Esat Bütün'e, Ülkü Ocakları eski başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'na ve Ülkücü İşçiler Derneği Başkanına MİSK adına para dağıttığı, ancak yapılan araştırma sonucu bu paraların MİSK kayıtlarına geçmediğinin anlaşıldığı belirtiliyordu.⁶ Şükrü Dağdeviren ise, bu harcamaların kendi parasından yapıldığını ileri sürdü.⁷

KÖYYSE-İŞ Sendikası'nın MİSK'e Katılması

Yol-Su-Elektrik (YSE) Genel Müdürlüğü işyerlerinde 1978 öncesinde çeşitli sendikalar vardı. Bunların en önemlilerinden biri de KÖYYSE-İŞ Sendikası idi. 1978 yılında CHP iktidarı döneminde Bakan Ali Topuz ve Yol-İş Federasyonu'nun işbirliği ile iktidar destekli YSE-İŞ Sendikası kuruldu ve YSE işçileri de, YSE-İŞ'i güçlendirmek amacıyla iyi koşullarla imzalanan toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmek amacıyla, kitle halinde bu sendikaya geçtiler. Bu dönemde YSE işyerlerine çok sayıda yeni işçi de alındı. Bütün bu gelişmeler KÖYYSE-İŞ Sendikası'nı tükenme noktasına getirdi.

1979 yılında KÖYYSE-İŞ Sendikası

⁵ Cumhuriyet, 29.7.1979.

⁶ Cumhuriyet, 7.8.1979.

⁷ MİSK, *Bombalanan ve Kurşunlanan MİSK*, Ankara, 1979, s. 83.

Yönetim Kurulu MİSK'e katılma kararı aldı. MİSK Genel Sekreteri Mete Beşen 23 Mayıs 1979 günü yaptığı basın toplantısında bunu kamuoyuna duyurdu.⁸ Ancak KÖYYSE-İŞ Sendikası Genel Başkanı Sadık Özkan, 1 Haziran 1979 günü Ankara 5. İş Mahkemesi'ne başvurarak, MİSK'e üyelik konusunda Yönetim Kurulu'nun aldığı kararın geçersiz sayılmasını istedi. Mahkeme sürerken toplanan genel kurul ise, bu konfederasyona katılma kararının ancak merkez genel kurulunda alınabileceği hükmünü kabul etti. Böylece MİSK, 1980 yılında üye sayısı hükümet desteğiyle önemli ölçüde artacak olan KÖYYSE-İŞ'in üyeliğinden mahrum kaldı. Sadık Özkan ise 1980 yılında bir sol grup mensubunun silahlı saldırısı sonucu öldürüldü.

MİSK'e Saldırıları

1980 öncesinin koşullarında adı kamuoyunun gözünde MHP ile özdeşleşen MİSK ve üye sendikaları çeşitli saldırılara maruz kaldı. 17 Temmuz 1979 tarihinde MİSK Eğitim ve Kültür Merkezi garajında patlayan bomba olayında polis bulguları ile MİSK yöneticilerinin iddiaları arasındaki çelişki, MİSK tarafından diğer saldırılar konusunda yapılan açıklamalara da kuşkuyla bakılmasına neden olmaktadır. MİSK tarafından 1979 yılında yapılan bir açıklamaya göre, MİSK ve bağlı sendikalardan saldırıya maruz kalanlar şunlardı:⁹

MİSK 4. Bölge Temsilciliği (Adana), Türk Mensucat-İş Sendikası Genel Merkezi (Adana), MİSK Genel Merkezi (İstanbul), Türk Plastik-İş Sendikası İstanbul Şubesi, Türk Petrol-Sen

⁸ MİSK, *MİSK'den Haber*, Temmuz 1979, s. 13.

⁹ MİSK, *Bombalanan ve Kurşunlanan MİSK*, Ankara, 1979, s. 32-33.

Genel Merkezi (İstanbul), MİSK Denizli Bölge Başkanlığı, Türk Mensucat-İş Denizli Şubesi, Türk Çelik-Sen Denizli Şubesi, MİSK 3. Bölge Temsilciliği (İzmir), Türk Gıda İzmir Şubesi, Türk Petrol-Sen İzmir Şubesi, Türk Mensucat-İş İzmir Şubesi, MİSK Mersin Bölge Başkanlığı, Türk Gıda Mersin Şubesi, Türk Genel-Sen Mersin Şubesi, Türk Çelik-Sen Mersin Şubesi, MİSK Tarsus Bölge Başkanlığı, Türk Mensucat-İş Tarsus Şubesi, MİSK 6. Bölge Temsilciliği (Bursa), Türk Mensucat-İş Bursa Şubesi, Türk Çelik-Sen Bursa Şubesi, MİSK 10. Bölge Temsilciliği (Erzurum), Türk Büro-Sen Erzurum Şubesi, MİSK 8. Bölge Temsilciliği (Elazığ), Türk Plastik-İş Elazığ Şubesi, Türk Genel-Sen Elazığ Şubesi, Türk Çelik-Sen Elazığ Şubesi, MİSK Malatya Bölge Başkanlığı, Türk Gıda Malatya Şubesi, Türk Çelik-Sen Malatya Şubesi, Türk Mensucat-İş Sendikası Genel Merkezi (Gaziantep), Yapı Sen Gaziantep Şubesi, Türk Çimser Gaziantep Şubesi, Türk Petrol-Sen Mersin Şubesi,

Ayrıca, MİSK Genel Başkanı Ömer Faruk Akıncı'nın evine 1977 yılı Temmuz ayında bomba atıldı, MİSK Teşkilatlanma Sekreteri Hüsnü Çetiner'in arabası dinamitlendi, MİSK Genel Sekreteri Mete Beşen ise evinin önünde 7-8 kişinin saldırısına uğradı.¹⁰

12 Eylül Öncesi MİSK Üyeleri

MİSK'in Çalışma Bakanlığı'na yazdığı 28.12.1979 gün ve 979/0449 sayılı yazısında, MİSK'e bağlı 19 Sendikaya toplam 285.496 işçinin üye olduğu ileri sürülüyordu. Bu sendikalar ve sahip oldukları iddia edilen üye sayıları şöyleydi: (1) Türk Mensucat-İş (58.040); (2) Türk Çelik-Sen (30.921); (3) Türk

¹⁰ MİSK, *MİSK Ne Dedi?*, İstanbul, 1978, s. 66 ve 119.

Gıda (28.220); (4) Türk Çimser (23.566); (5) Türk Genel-Sen (22.548); (6) Türk Petrol-Sen (17.322); (7) Türk Cevher-Sen (11.570); (8) Türk Yapı-Sen (11.321); (9) Türk Büro-Sen (11.201); (10) Türk Ağaç (11.202); (11) Türk Deri-İş (10.252); (12) Türk Oley-Sen (10.050); (13) Türk Tarım-İş (10.468); (14) Türk Plastik-İş (9.450); (15) Türk Enerji-Sen (7.010); (16) Türk Kağıt-Sen (5.228); (17) Matbuat-İş (1.843); (18) Marmara Büro-Sen (3069); (19) Türk Savaş-Sen (2.115).

MİSK 3 Mayıs 1980 günü Kayseri'de "Alın Terine Saygı ve Milli Birliğe Çağrı" yürüyüş ve mitingi yaptı. Mitinge katılanlar, "komünizmi DİSK besler, TÜRK-İŞ seyreder, MİSK ezer," "Türkiye Afganistan olmayacak," "işçiyi anarşiye değil, huzura çağırıyoruz," "sınıf sendikacılığı değil, milli sendikacılık" yazılı pankartlar taşıdılar.¹¹

1980 yılında MİSK içindeki anlaşmazlıklar büyüdü. MİSK tarafından Ankara Valiliği'ne yazılan 25.6.1980 gün ve 980/112 ve 980/113 sayılı yazılarla Genel Başkan Ömer Faruk Akıncı ve Basın ve Halkla İlişkiler Sekreteri Kadri Çatmakaş'ın istifa ettikleri, genel başkanlığa vekaleten Mete Beşen'in atandığı, Yönetim Kurulunun diğer üyeliklerine de Tekin Küçükali ve Necati Dalgıç'ın getirildikleri bildirildi.

12 Eylül ve MİSK

MİSK ve bağlı sendikaların çalışmaları Milli Güvenlik Konseyi'nin 7 numaralı bildiri ile 12.9.1980 tarihinde durduruldu. 15.9.1980 tarihinde MİSK ve bağlı sendikaların tüm taşınır ve taşınmaz malları denetim altına alındı.

MİSK ve bağlı sendikaların yöneticileri 12 Eylül sonrasında gözaltına alındılar. İstanbul

¹¹ *Cumhuriyet*, 4.5.1980.

Sıkıyönetim Komutanlığı DİSK ve bağlı sendikalar hakkında dava açarken, MİSK genel merkezinin bulunduğu Ankara'daki Sıkıyönetim Komutanlığı MİSK hakkında soruşturma açmadı.

MİSK ve Bağlı Sendikaların Durumu

12 Eylül 1980 tarihinde MİSK ve bağlı sendikaların sendikal çalışması sınırlıydı. Kayıtlar ise büyük bir düzensizlik içindeydi. Kayımlar tarafından verilen raporlar, MİSK ve bağlı sendikaların özellikle mali konularda sendika gibi çalışmadığını, bazı işyerlerinden alınan aidatların sendikaya gelir kaydedilmediğini, birçok harcamanın ise kayda geçirilmediğini göstermektedir.

MİSK kayyımının 1981 Şubat raporunda, MİSK'te görevli bazı kişilere yapılan ödemelerin bordrolara geçirilmediğinin saptandığı belirtilmekteydi.¹²

Kayyımların MİSK ve bağlı sendikalarla ilgili bazı saptamaları şöyle özetlenebilir:¹³

- MİSK Eskişehir bölge Başkanı Tevfik Özden ile Erdoğan Korur, Eskişehir Beton Direk Sanayii A.Ş.'de çalışan işçiler adına 265.500 TL aidat aldılar. Ancak bunu hesaplara geçirmedi.
- Türk Deri-İş Sendikası'na ilişkin hiçbir belge bulunamadı.
- Türk Gıda-Sen'in şubelerinde kaç kişinin çalıştığı belirlenemedi.
- Türk Yapı-Sen'in demirbaşları bulunamadı. Sendikanın Ankara'da kiralamış olduğu binada, Ülkücü İşçiler Derneği'nin, 1.9.1980 tarihinde kapatılıncaya kadar faaliyet gösterdiği

¹² Cumhuriyet, 25.5.1981.

¹³ Cumhuriyet, 30.9.1981.

belirlendi.

- Türk Büro-Sen'in parasının genel başkan adına bankaya yatırılmış olduğu saptandı.
- Türk Çimser Sendikası'nın hiçbir defteri bulunamadı.
- Türk Mensucat-İş'in herhangi bir faaliyeti saptanamadı.
- Türk Tarım-İş'in binası veya mal varlığı bulunamadı. Bu sendikanın sendika aidatlarını peşin olarak tahsil ettiği belirlendi. Hikmet Sarıoğlu isimli işverenin 1980 ve 1981 yılları işçi aidatı olarak 9 Eylül 1980 günü Türk Tarım-İş'e 650 bin lira verdiği; paranın ertesi gün çekildiği saptandı. Ancak paranın kaydına rastlanmadı.
- Türk Enerji-Sen'in ise yalnızca 500 lirasının bulunduğu belirlendi.

MİSK hakkında soruşturma açılmadığından, MİSK'in faaliyetinin durdurulması kararı boşlukta kaldı. MİSK'e bağlı 19 sendikadan yalnızca Türk Genel-Sen Eğitim Sekreteri Mümtazer Türkönen hakkında Türk Ceza Yasası'nın bazı maddelerini ihlal ettiği iddiasıyla dava açıldı.

Yeniden Faaliyete Geçiş

MİSK'e bağlı Türk Ağaç eski genel başkanı Faruk Berberoğlu ve Türk Deri-İş eski genel başkanı Hamdi Aslan 26.12.1983 günü Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı'na başvurarak, sendikalarının yeniden faaliyete geçmesine izin verilmesini istediler. Genel Kurmay Başkanlığı da 11 Mayıs 1984 tarihli yazısıyla bu izni verdi. Yalnızca Türk Genel-Sen kayyım yönetiminde kaldı. MİSK, 23 Mayıs 1984 tarihinde yeniden faaliyete geçti.

MİSK'in 4. Genel Kurulu 4-5 Kasım 1984 günleri Ankara'da toplandı.

MİSK'in 4. Genel Kurulu'na sunulan Faaliyet Raporu 3 sayfadı. Raporda şöyle

deniliyordu:¹⁴

“23-24 Aralık 1978 tarihinde yapılan son genel kurulumuz ile 12 Eylül 1984 tarihleri arasında Konfederasyonumuz faaliyetlerine ilişkin tüm bilgi ve belgeler ilgili merciler tarafından henüz iade edilmemiştir. Bu bakımdan genel kurulumuza sunmamız gereken arşiv ve belgelerden mahrum bulunuyoruz. Keza, 12 Eylül 1980 ile 23 Mayıs 1984 arasında da hiçbir faaliyetimizin olmadığından dolayı...”

Genel Sekreter ve Genel Başkan Vekili Mete Beşen, Genel Kurulu açarken yaptığı konuşmada sendikal harekete bakışına ilişkin önemli ipuçları veriyordu:¹⁵

“Soruyorum. 1947 senesinde Sendikalar Kanunu'nun çıkması için, işçinin sendikalaşması için... hangi işçi kitlesi mücadele vermiş?... Türkiye'de sınıflar teşekkül etmiş mi ki, sınıflar sendikalaşmış? Türk çalışma hayatında talihsizlik böyle başlamış. Türk toplum yapısı ihtiyaç duymadığı halde, siyasi bir yatırımın gereği olarak sendikalizm ortaya atılmış... Bu bir erken doğumdur, sağlıksız doğumdur...1947'de sendikalaşalım diyen, işçi değildi. 1952'de Konfederasyon da işçi istiyor diye kurulmamıştı. 1963'te grev ve lokavtın çerçevesini de işçi çizmemişti. Siyaset ve ideoloji cambazları, işçinin koynuna şeytan soktular... **Ne gerek vardı 1947 senesinde sendikaya.** 1936 senesinde İş Kanunu çıkmıştı. 1924 senesinde hafta tatili kanunu, 1926 senesinde Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu, 1930 senesinde Hıfzıssıhha Kanunu çıkmıştı. 1935'te genel tatil ve bayramlar da kanunlaşmıştı. Devlet

¹⁴ MİSK, 3. Genel Kurul Faaliyet Raporu, Ankara, 1984, 3 s. (Çoğaltma).

¹⁵ Beşen, M., Genel Başkan Mete Beşen'in 4. Olağan Genel Kurulu Açış Konuşması, MİSK Yay., Ankara, 1984, s.16, 22-23.

nazım rolünü, düzenleyici görevini yerine getirirse, işçiyi işverene, işvereni işçiye ezdirmeyecek adil görevini yerine getirirse de, emekleyen çocuğu (işçiyi-sanayiciyi) gelin güvey etmeseydi, Türk çalışma hayatı bugünlere çarpık modellerle gelmezdi. Haydi oldu, diyelim; sendikalar kuruldu. Sendikaları yönetenler temsil ettikleri işçileri ideologlara, siyasilere ve işverenlere peşkeş çekmeselerdi, onları Milli Kültür ve Milli Ahlakları içinde yetiştirmeye, ekonomik ve sosyal itibarlarını korumaya gayret gösterselerdi, çalışma hayatı 1970'li ve 1980'li yılların çıkmazına girmezdi.”

Genel Kurulda, genel başkanlığa Mete Beşen, genel başkan yardımcılığına Hüsnü Çetiner, genel sekreterliğe Tekin Küçükali, genel mali sekreterliğe Şükrü Dağdeviren, genel eğitim ve teşkilatlanma sekreterliğine de Necati Dalkılıç seçildiler.

MİSK'e bağlı sendikaların büyük bir bölümü, faaliyete geçmelerine izin verilmiş olmasına karşın, faaliyete geçecek gücü bulamadı.

Faaliyete geçebilen sekiz sendikanın kayımlarının bildirdiğine göre, 12 Eylül 1980 tarihinde bu sendikalara üye işçi sayısı yalnızca 21.856 idi. Ancak 1984 yılında birçok işçi bu sendikalardan istifa edip ayrılınca, üye sayısı iyice azaldı. 1985 yılı Ocak ayında yayınlanan Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığı istatistiklerine göre, MİSK'e bağlı ve faaliyette bulunan sekiz sendikanın toplam üye sayısı 4.750 idi. Fakat MİSK'e bağlı sendikalar yasadaki bir açıktan yararlandılar. 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nın çıktığı tarihte sendika üyesi olanların yeniden noterden üye olma zorunluluğunu kaldırın ve sendikaların gönderdikleri üye listelerinin kabul edildiği “Ek 6” uygulaması, Danıştay'ın aksi görüşüne karşın, Ankara İş Mahkemesince MİSK üyesi

sendikalar için de kabul edildi. Böylece, MİSK'e bağlı sekiz sendikadan beşi gerçekte sahip olmadıkları üyeler aracılığıyla, toplu iş sözleşmesi bağtlayabilmek için gerekli önkoşul olan yüzde 10 barajını aştı. Bu sendikaların isimleri, kayyımlarca bildirilen üye sayıları, Ocak 1985 istatistiklerinde yer alan üye sayıları ve sendikaların sahip oldukları iddia edilen üye sayıları aşağıda sunuluyor:¹⁶

MİSK Hakkında Davaya

1985 yılında Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesi, MİSK hakkında bir dava açtı. İddianamede, MİSK'in MHP'ye ve bu partiyle bağlantılı çeşitli derneklere (Ülkü Ocakları, Ülkücü Memurlar Derneği, Gediz Ülkü Ocakları, v.b.) para yardımlarında bulunduğu belirtiliyor ve MİSK'in kapatılması ve 1976-1980 döneminde yöneticilik yapmış olanlar hakkında bir yıl hapis cezası verilmesi isteniyordu.¹⁷

Aynı günlere, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 1985 yılı Temmuz istatistikleri

yayınlandı. MİSK'e bağlı sendikaların, üye sayılarına ilişkin gerçekdışı iddialarının kabul edildiği bu açıklama, TÜRK-İŞ'in tepkisini çekti. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Kalemlî'nin TÜRK-İŞ'e alternatif bir işçi örgütü yaratma çabası içinde olduğunu ileri sürdü.¹⁸ ANAP'tan kaynaklanan bu girişim, TÜRK-İŞ'in 1984-1985 yıllarında hükümete karşı sürdürdüğü diyalog politikasının 1986 yılı başında değiştirilmesinde etkili oldu.

Bu dönemde çeşitli işyerlerindeki işçiler, kendilerinin MİSK'e bağlı sendikalara üye olmadıkları halde üye gösterildiklerini ileri sürdüler. Örneğin, TÜRK-İŞ'e bağlı Ağaç-İş Sendikası'na üye ve MKE Ağaç Sanayi Ürünleri Fabrikası'nda çalışan işçiler, MİSK'e bağlı Türk Ağaç-İş'e üye gösterilmeleri üzerine, bu sendikanın başkanı hakkında sahtecilik iddiasıyla dava açtılar.¹⁹

Bu aylarda MİSK'in HAK-İŞ'le birleşmesi konusunda bazı söylentiler oldu. Ancak, MİSK Genel Başkanı Mete Beşen ve HAK-İŞ Genel Başkanı Necati Çelik, birlikte katıldıkları bir değerlendirme toplantısında, birleşmelerinin söz

MİSK'e Bağlı Sendikaların Üye Sayıları

Sendika	Kayıyımın Bildirdiği	Bakanlık 1995 Ocak İstatistiği	İşkolunda %	Ek 6'larda Sendikaların İddiası
Türk Cevher-İş	432	—	—	10.695
Türk Gıda	3.115	65	0,02	32.593
Türk Mensucat-İş	9.263	4.047	1,39	31.014
Türk Deri-İş	337	—	—	5.036
Türk Ağaç	1.017	125	0,26	6.180
Türk Çimser	4.013	65	0,07	15.011
Türk Çelik-Sen	3.750	181	0,05	46.538
Türk Oley-Sen	179	87	0,11	11.552

¹⁶ TÜBA, *İş, İşçi ve Çalışma Bülteni*, No.488, 11.3.1985, s.3.

¹⁷ *Cumhuriyet*, 5.7.1985.

¹⁸ *Cumhuriyet*, 24.7.1985.

¹⁹ *Cumhuriyet*, 24.7.1985.

konusu olmadığını açıkladılar.²⁰

MİSK, 1987 yılı sonlarına kadar sendikal alanda bir varlık gösteremedi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayınlanan istatistiklerde MİSK'e bağlı sendikaların üye sayısı 115 bin dolayında gözüküyordu. Ancak MİSK'in işyerlerinde varlığı yoktu. Bu dönemde MİSK'e bağlı sendikaların yaşadığı iç huzursuzluk, MİSK'in 19-20 Aralık 1987 günleri Ankara'da toplanan 5. Olağan Genel Kuruluna sunulan faaliyet raporunda şöyle ele alınıyordu:²¹

"Açıldığımız günden beri yakamızı bırakmayan şanssızlıklar, engellemeler ve ortalığı karıştıran hasta ruhlu kişiler yine devreye girdiler. Ve yönetimde çıkan sebepsiz, yersiz anlaşmazlıklar neticesinde MİSK Genel Sekreteri Tekin Küçükali istifa ederek ayrıldı. Daha sonra da Teşkilatlanma Genel Sekreteri Necati Dalgıç ayrıldı. Bunun yanı sıra, sendikalarımızın bir çoğunun yönetim ve denetim kademelerinden de çeşitli sebeplerle ayrılmalar meydana geldi. Bu ayrılmalar ise yönetimde boşluk doğurarak faaliyetin sekteye uğramasına sebep oldu.

"Konfederasyonumuz ilke ve prensiplerine uymayarak geçici olarak ihraç edilen Türk Mensucat-İş Sendikamız kendi içerisinde de yersiz ve sebepsiz bir takım kısır çekişmeler içerisine düşünce, yeni bir olağanüstü kongreye gitmek zaruret halini aldı.

"Bu olağanüstü kongreler, konfederasyon ve bağlı sendikalarca ibretle izlendi. Ancak kongreler sonucunda olumlu bir gelişme olmadığı gibi, bu sendikalarımızda gerilemelere sebep oldu. Kendi problemlerini Konfederasyona fatura etmeye çalışan Türk

²⁰ Yankı, No.753, 29.4.1985, s. 25.

²¹ MİSK, 5. Olağan Genel Kurula Sunulan Faaliyet Raporu, Ankara, 1987, s. 6.

Çelik-Sen Sendikası ile Konfederasyonumuz arasındaki münasebetler yok denecek dereceye kendiliğinden inmiş oldu."

Bu dönemdeki diğer bir gelişme, bağımsız Tursan-İş Sendikası'nın MİSK üyesi Türk Oley-Sen Sendikası ile MİSK bünyesinde birleşmesiydi. Ancak bu birleşme sonrasında Tursan-İş Sendikası MİSK'ten ayrıldı.²²

Bu dönemde, MİSK aleyhine 21 Mayıs 1985 tarihinde Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 numaralı Askeri Mahkemesi'nde açılan dava da sonuçlandı. Askeri Mahkemede MİSK'le ilgili davanın, "MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası" ile birleştirilmesi kararı alındı. Konu Askeri Yargıtay'a gitti. Askeri Yargıtay 5. Dairesi ise, iki davanın birleştirilmesine ilişkin kararı kaldırdı ve "sanıklar hakkında yalnızca Sendikalar Kanunu'na aykırılıktan dava açıldığı ve davanın anarşik bir yönünün olmadığını" belirtti. Askeri mahkeme de bu karara uydu ve dava konusunda görevsizlik kararı vererek, dava dosyasını Ankara Asliye Ceza Mahkemesi'ne gönderdi. Ancak bu konuda zaman aşımı süresi beş yıl olduğundan, MİSK yöneticileri bir ceza almadılar.²³

MİSK'in 19-20 Aralık 1987 tarihlerinde yapılan genel kurulunda Konfederasyon'un adı Yurt-İş (Yurt İşçi Sendikaları Konfederasyonu) olarak değiştirildi. Genel kurul sonrasında Genel Başkan Mete Beşen ile yaptığım özel bir görüşmede, Mete Beşen, bu değişikliğin nedeni olarak, MİSK'in adının MHP ile birlikte düşünülmesinin birçok sorun yarattığını ve isim değişikliğinin bu sorunları aşmada önemli bir etmen olacağına inandıklarını belirtti. Mete Beşen, 5. Genel

²² Tursan-İş Sendikası 1990'lı yıllarda DİSK'e bağlı Oleyis'e katıldı.

²³ MİSK, 5. Olağan Genel Kurula Sunulan Faaliyet Raporu, s. 7-24.

Kurulu açış konuşmasında bu durumu şöyle açıklıyordu:²⁴

“MİSK, İnsan sevgisinin, Vatan sevgisinin, Bayrak sevgisinin, Allah sevgisinin dolup taşıdığı kuruluştur. İsim ve tüzük değişikliğimiz bu iman ve inancımızı değiştirmez. Yılların birikimi ve Türk işçisinin ihtiyaçları doğrultusunda geleceğe pırıl pırıl hazırlıktır bu değişiklik teklifi, yüzbinlerce işçinin arayışı ve beklentisine hazırlıktır. Büyümeye ve gelişmeye giden yoldur. Türk işçisini hür ve ipoteksiz sendikacılığa, birlik ve beraberliğe davettir. MİSK ismi, son 10 yıl içinde, 4 ayrı ağır ceza mahkemelerinde, 2 ayrı Sıkıyönetim Mahkemelerinde, 30’a yakın ayrı mahkemelerde hesap vermiş, yüzünün akıyla bugüne gelmiştir. Bu kadar çok yargılanmamızın sebebi kanunsuz eylemlerimiz değil, ismimiz olmuştur. Faaliyet Raporumuzda da görüldüğü gibi, MİSK, sendikacılıktan men edilmek için mahkeme koridorlarının abonesi haline getirilmiştir.”

1988 yılında MİSK büyümedi. Aksine, Türk Cevher-Sen MİSK’ten ayrıldı ve böylece MİSK’e bağlı sendika sayısı 4’e düştü: Gıda-Sen, Çimser-İş, Deri-Sen ve Anadolu Mobilya-İş (eski adı Türk Ağaç-Sen). Konfederasyonun üye sayısının 5’in altına düşmesi üzerine, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 28.9.1988 tarihinde Ankara Valiliği’ne bir yazı yazarak, gerekli işlemleri başlatmasını istedi. Ankara Valiliği de 1988 yılının sonlarında Konfederasyon’un fesih işlemleri için İş ve İşçi Bulma Kurumu’na başvurdu.²⁵

MİSK’in bu çözülmesini hızlandıran diğer

²⁴ Beşen, M., *Genel Başkan Mete Beşen’in MİSK’in 5. Genel Kurulunu Açış Konuşması*, Ankara, 1987, (Çoğaltma), s. 9.

²⁵ ANKA, *Çalışma Haftalık Bülteni*, No.10, 27.2.1989, s.4.

bir etmen de, 2821 sayılı Sendikalar Yasası’nda 1988 yılı Mayıs ayında yapılan değişiklikle, sendikaların 1983 öncesindeki üyeliklerinin noter aracılığıyla yenilenmesi zorunluluğunun getirilmiş olmasıdır. MİSK’e bağlı sendikaların gerçek üyelerinin bulunmaması, MİSK’in içi boş yapısının bile ayakta durmasına olanak bırakmadı.

MİSK’in Sendikacılık Anlayışı

MİSK’in kendi yayınları tarandığında, sendikacılık anlayışı ana hatlarıyla ortaya çıkmaktadır.

MİSK, sınıf olgusunu yadsımakta, işçiler ve işverenlerin bütünlüğünü savunmaktadır.

“MİSK’in savunduğu TÜRK MİLLİ-YETÇİLİĞİ’ne göre ise esas olan millettir. Toplum sınıflara bölünmez. Sınıflardan biri diğerine feda edilemez. Asli olan millettir ve milletin tümüdür. İşçi ve işveren sadece milli toplumun birer kesimini meydana getirmektedirler. İşçi ve işveren diğer doktrinlerde olduğu gibi birbirine düşman iki sınıf değil, birbirini tamamlayan milli toplumun iki kardeş unsurudur. Milli Devlet hem işçinin hem de işverenin Devleti olduğu için işçi ve işvereni milli üretimi artıracak şekilde teşkilatlandırır. Bu teşkilatlanma sonucu hem milli üretim artar hem de artan milli üretimden işçi ve işveren adil bir şekilde paylarını alırlar. Milli Devlet, sendikaları birer sınıf kavgası ve ideoloji ocağı olarak değil, milli üretim gelir dağılımının birer ünitesi olarak görür.”²⁶

“Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu olarak biz, işçinin de, işverenin de Türk milletinin bir dilimi olduğu

²⁶ MİSK, 3. Genel Kurula Sunulan Çalışma Raporu, İstanbul, 1978, s.34.

gerçeğini gözönünde bulundurarak, bu iki dilimin birlik ve beraberlik içinde Türk ekonomisine hizmet etmesi gerektiğini ifade ediyoruz.”²⁷

Sermaye ile kardeşlik temelinde başlayan bu anlayış, Milliyetçi Hareket Partisi'nin desteklenmesi ve savunulmasını da içermektedir. MİSK sık sık MHP'nin sloganlarını kullanmaktadır:

“Milliyetçi İşçi Sendikaları Konfederasyonu Milli Devlet, güçlü bir iktidar, sağlam bir icraatın destekçisidir.”²⁸

“Türkçülüğün bugünkü görevi dünyanın neresinde bir Türk varsa onunla ilgilenmek, ona el uzatmaktır.”²⁹

“Büyük ve Müreffeh Türkiye, Dokuz Işığın aydınlattığı yoldan sür'atle ve mutlaka kurulacaktır... İlimle elele geliştirilen milli sistem, Dokuz Işık Doktrini, yerleşme düzeninden sosyal güvenlik sistemine kadar bütün unsurlarını bu ülkenin gerçeklerinden alan, bu milletin iktisadi ve sosyal şartlarına uygun, çağın şartlarıyla yoğrulmuş Türk'ün orijinal doktrinidir.”³⁰

MİSK, 1977 genel seçimlerinde MHP'yi destekledi. MİSK tarafından yapılan açıklamada bunun gerekçesi şöyle belirtilmektedir:³¹

“Bu durumları açıklığa kavuşturduktan sonra Milliyetçi Hareket Partisi'ni desteklememize esas olan görüşleri şu şekilde sıralayabiliriz:

a) Sınıf Devleti değil, Milli Devletten

yanadır.

b) Sendikal enflasyon karşı olup, her işkolunda tek ve mecburi üyelik esasını kabul etmektedir.

c) İşçilerin üretim araçlarına, yönetime, sermayeye ve kara ortak olma prensibini benimseyerek iktisadi demokrasiden yanadır..

Bu fikir ve doktrin başka hiçbir partide mevcut değildir. İktisadi Demokrasi ile birlikte Milli Demokrasinin tek savunucusu MHP'yi desteklemekle Türk Milletine hizmet ettiğimiz kanaatindeyiz.”

Daha sonra da, işçileri sermayenin ve devletin kölesi yapmanın aracı olan, tek sendika ve zorunlu üyelik ilkeleri savunulmaktadır:

“Her işkolundaki tek sendika: Tek sendikacılık, her işkolunda bir tek sendikanın kurulması demektir. Tek sendikacılığa 'sendika teklifi prensibi' adı verilebilir. Tek sendikacılık veya sendika teklifi prensibinin karşısında birleşen işçiler, büyük bir kuvvet teşkil ederler... Aynı işkolunda rakip sendikaların kurulması mümkün olduğu takdirde yöneticileri yeni üyeler kazanmak veya mevcut üyeleri muhafaza etmek için taviz vermek zorunda kalırlar. Milli üretimin ve mesleğin menfaati savunulacak yerde, rakip sendikadaki üyelerin elde edilmesine çalışırlar... Sendikalar, üyelerin ferdi menfaatlerini değil, mesleği temsil ve müdafaa eder. Mesleğin bir bütün olarak temsili ise ancak o meslekte kurulmuş tek sendikanın mevcudiyeti ile mümkündür. Böylece işkolundaki bütün işçilerin teşkilatlanması da imkan dahiline girer.”³²

²⁷ MİSK, *MİSK Ne Dedi?*, s.27.

²⁸ MİSK, *MİSK Ne Dedi?*, s.15.

²⁹ MİSK, *MİSK Ne Dedi?*, s.43.

³⁰ MİSK, 3. Genel Kuruluna Sunulan Çalışma Raporu, İstanbul, 1978, s.25.

³¹ MİSK, 3. Genel Kuruluna Sunulan Çalışma Raporu, İstanbul, 1978, s.350.

³² MİSK, 3. Genel Kuruluna Sunulan Çalışma Raporu, İstanbul, 1978, s.36-7. Bu konularda ayrıca bkz. MİSK, *Temel Görüşleri*, (2. Basım), İstanbul, 1976.

“Üye olmada mecburilik esası: İşkolunda çalışan bütün işçilerin, o işkolunda kurulmuş bulunan sendikaya üye olma zorunluluğuna mecburi sendikacılık denir. Böylece mesleğin bütün üyeleri bir koruyucuya, bir hamiye kavuşmuş olurlar. Milli doktrinde, sendikalizm milli üretimin artmasına ve milli gelirin adil bir şekilde dağıtılmasına, mesleki menfaatlerinin savunulmasına aracı olduğu için işkolundaki bütün işçilerin sendika içinde toplanması gerekir.”³³

Sonuç

MİSK, sınıf ve sınıf mücadelesi olgularını reddeden, ülkemizde sermayenin açık diktatörlüğünü kurmayı amaçlayan bir anlayışın, sendikal alanda etkinlik sağlama çabasıydı. Ancak sermayenin daha akıllı ve büyük kesimleri, MİSK girişiminin başarısızlığa mahkum olduğunu sezerek, genellikle MİSK’le çok yakınlaşmadılar. Anadolu’nun bazı kentlerinde ise MHP’nin etkinliğinin artırılmasına koşut olarak, bazı işyerlerinde MİSK sendikalarına yetki verildi. Sömürüyü artırmada Türklük ve Müslümanlık unsurlarını kullanmayı yeğleyen bazı işverenler, işyerlerine MİSK’e bağlı sendikaları soktular. Bazı işyerlerinde ise MİSK sendikaları, DİSK’e bağlı sendikaların örgütlenmesini güçleştirmek ve TÜRK-İŞ’e bağlı bazı sendikaları “yola getirmek” ve “terbiye etmede” bir yedek güç olarak kullanıldı. kamu kesimi işyerlerinde MHP’li kadroların yerleştirildiği durumlarda ise MİSK sendikaları sınırlı başarılar elde ettiler. Ancak hiçbir dönemde işçilerin desteğini alamadılar. MHP’li militanların ve devletin gücü kullanılarak muhalif işçiler susturuldu ve

sendika-içi demokrasinin işletilmesi doğrultusundaki en küçük talepler bile ezildi. MİSK, iktidarda sermayenin çıkarlarını savunanların bulunduğu, militan sağ unsurlara devlet olanaklarının sunulduğu, işçilere bir parça zam verebilmenin ekonomik koşullarının bulunduğu durumlarda, baskı ve şiddete dayalı bir örgütlenme olarak ortaya çıktı. MİSK hiçbir zaman (iktidarda Milliyetçi Cephe’nin bulunduğu dönemde bile) işçilerin özgür iradelerinin demokratik örgütlenmesi olmadı. Amaç, işçilerin sermayenin çıkarları doğrultusunda denetim altına alınması ve yönlendirilmesiydi. Ancak bu girişim başarısızlıkla sonuçlandı.

MİSK, faaliyetine Genel Kurmay Başkanlığı’nca izin verilmesine ve yöneticilerin, haklarında açılan davanın zaman aşımına uğraması nedeniyle hüküm giymemelerine ve böylece yeniden faaliyette bulunma olanağına kavuşmalarına karşın, benimsediği sendikacılık anlayışının Türkiye işçi sınıfı tarafından reddedilmesi karşısında, kendiliğinden çöktü. MİSK’in çöküşü ile yenilgisi tecil edilen, Mete Beşen ve diğer sendikacılar değil, işçi sınıfının varlığını ve mücadelesini reddeden ve işçi sınıfını köleleştirmenin aracı olarak sendikaları kullanmaya çalışan bir sendikacılık anlayışdır. MİSK, bu sendikal anlayışın işçi sınıfınca reddedilmesi nedeniyle, yasal çalışma hakkına sahip olmasına karşın, çökmüştür. MİSK’in sendikal anlayışına sahip olanlar, bugün sendikalarda varlıklarını sürdürebilmek için farklı görünümlere sahip olmayı tercih etmektedir.

³³ MİSK, 3. Genel Kuruluna Sunulan Çalışma Raporu, İstanbul, 1978, s.38.